

Дз. М. Швайба

Мінская абласная арганізацыя
Беларускага прафсаюза работнікаў хімічнай,
горнай і нафтавай галін прамысловасці, Мінск

Dz. Shvaiba

Ph. D. in economics, professor,
Minsk regional organization
of the Belarusian Trade Union of Workers of Chemical,
Mining and Oil Industries, Minsk

JEL Classification: H10, J58, P35, Z13

УДК 338.2(476)+316.42(476)

ORCID: 0000-0001-6783-9765

ПРЫМЯНЕННЕ МЕХАНІЗМУ ФАРМІРАВАННЯ САЦЫЯЛЬНА- ЭКАНАМІчнай БЯСПЕКІ ў БЕЛАРУСІ

APPLICATION OF THE MECHANISM OF FORMATION OF SOCIAL AND ECONOMIC SECURITY IN BELARUS

Галоўнымі вектарамі сацыяльна-эканамічнага прагрэсу Беларусі на сярэднетэрміновую перспектыву лічацца: павелічэнне дабрабыту насельніцтва, скарачэнне беднасці на базе хуткага фінансава-эканамічнага ўздыму і павелічэння канкурэнтаздольнасці дзяржавы. Яны знайшлі сваё месца ў Праграме сацыяльна-эканамічнага развіцця нашай краіны да 2020 года. Для рэалізацыі гэтых задач трэба працяг інстытуцыйных пераўтварэнняў, рэалізацыю прыярытэтных дзяржаўных праектаў у сферы аховы здароўя, адукацыі, забеспячэння насельніцтва жыллем і прагрэсу аграпрамысловага сектара, стварэнне станоўчага клімату для інвестыцый, прывядзенне структурнай перабудовы эканомікі, мадэрнізацыю прамысловага комплексу і актывізацыю наватарскай працы, якія змогуць гарантаваць істотныя і ўстойлівыя тэмпы фінансава-эканамічнага росту. Для гэтага спатрэбіцца стварэнне дзейнай фінансава-эканамічнай сістэмы, заснаванай на роўнай канкурэнцыі, зніжэнні ўмяшання дзяржорганаў у працу гаспадарчых суб'ектаў і павелічэнні канкурэнтаздольнасці чалавека, дзяржструктур і бізнесу.

Ключавыя словы: сацыяльна-эканамічная абароненасць; дзяржава; грамадства; прадпрыемства; работнік; пагроза; абароненасць; інтарэсы; эканоміка, аналіз, сістэма.

The main vectors of social and economic progress of Belarus in the medium term are considered to be: increasing the welfare of the population, reducing poverty on the basis of rapid financial and economic recovery and increasing the competitiveness of the state. They found their place in the program of socio-economic development of our country until 2020. To implement these tasks, we need the continuation of institutional reforms, implementation of top-priority national projects in healthcare, education, provide housing for the population and progress of the agricultural sector, creating a positive climate for investment, restructuring the economy, modernization of the industrial complex and the activation of innovative work

that will ensure significant and sustained financial and economic growth. This will require the creation of an effective financial and economic system based on equal competition, reducing the interference of state bodies in the work of economic entities and increasing the competitiveness of people, government agencies and business.

Keywords: socio-economic security; the government; society; enterprise; employee; threat; security; interests; Economics, analysis, system.

Дзейснае забеспячэнне сацыяльна-эканамічнай бяспекі Рэспублікі Беларусь немагчымае без фарміравання эфектыўнага механізму дадзенай працы. У механізме гарантавання сацыяльна-эканамічнай бяспекі Беларусі могуць быць пазначаныя галоўныя складнікі:

1) маніторынг эканомікі і грамадства ў мэтах выяўлення і прагназавання ўнутраных і вонкавых небяспек сацыяльна-эканамічнай бяспекі;

2) выпрацоўка парогавых, максімальна дазволеных значэнняў сацыяльна-эканамічных характарыстык, парушэнне якіх прыводзіць да нестабільнасці і грамадскіх інцыдэнтаў [1; 2];

3) дзейнасць краіны па выяўленні і папярэджанні небяспекі сацыяльна-эканамічнай бяспекі, якую ахарактарызоўваюць:

- адрозненні ў дзяржаўных інтарэсах, накіраванасць да абсалютнага выдзялення іх з сукупных інтарэсаў, не звяртаючы ўвагі на развіццё інтэграцыйных працэсаў. Спецыфічнасць інтарэсаў патрабуе вызначэння спосабаў іх рэалізацыі і распрацоўкі неабходнай стратэгіі;

- абвастрэннае фінансава-эканамічнай барацьбы за валоданне рэсурсамі па прычыне недахопу прыродных рэсурсаў, рознай ступені забяспечанасці імі асобных дзяржаў;

- узрастанне важкасці фактару канкурэнцыі ў вытворчасці і збыце прадукцыі, тым больш у сферы фінансава-банкаўскіх паслуг. Уменне сфармаваць патрэбныя абставіны для развіцця фінансава-банкаўскага сегмента і адладзіць яго выразную працу ставіцца ў адзін шэраг з уменнем укараняць перадавыя прамысловыя і сельскагаспадарчыя тэхналогіі. Вось чаму ўздым канкурэнтаздольнасці першых дзяржаў разглядаецца іншымі як пагроза, небяспека іх дзяржаўным інтарэсам [3, с. 206; 4, с. 188].

Трэба адзначыць асаблівасці забеспячэння сацыяльна-эканамічнай бяспекі Беларусі, верагодныя здольнасці беларускай эканомікі:

- па-першае, паскарэнне фарміравання ў краіне структур і спосабаў, забеспячэння сацыяльна-эканамічнай бяспекі;

- па-другое, змена мадэлі ўзаемадзеяння з міжнароднай гаспадаркай, якая б дапоўніла тавараабмен іншымі формамі супрацоўніцтва – перапляценнем капіталаў, навукова-тэхнічнай кааперацыяй, вытворчай інтэграцыяй на базе перадавой парадзгмы адносін;

- па-трэцяе, нарошчванне дзяржаўнага даходу ў супастаўленні з абумоўленымі маштабамі ўнутранага вытворчага комплексу на базе росту глабальнага абароту рэсурсаў і павелічэння яго эфектыўнасці;

- па-чацвертае, павелічэнне прадукцыйнасці працы і канкурэнтаздольнасці беларускай эканомікі, павышэнне ролі глабальнага абмену як фактару збалансаванасці фінансава-эканамічнага росту.

Важкае месца ў механізме забеспячэння сацыяльна-эканамічнай бяспекі займае яе прагноз. У сутнасці функцыянавання механізму забеспячэння сацыяльна-эканамічнай бяспекі Рэспублікі Беларусь можа закладвацца гатоўнасць і верагоднасць гарантаваць макраэканамічную трываласць пад дзеяннем розных знешнеэканамічных праяў і фактараў. Важкую ролю пры гэтым можа згуляць далучэнне да СГА на вельмі выгадных для беларускай эканомікі умовах.

Галоўнымі вектарамі сацыяльна-эканамічнага прагрэсу Беларусі на сярэднегэрміновую перспектыву лічацца: павелічэнне дабрабыту насельніцтва, скарачэнне беднасці на базе хуткага фінансава-эканамічнага ўздыму і павелічэння канкурэнтаздольнасці дзяржавы [5, с. 159]. Яны знайшлі сваё месца ў Праграме сацыяльна-эканамічнага развіцця нашай краіны да 2020 года.

Для рэалізацыі гэтых задач трэба працяг інстытуцыйных пераўтварэнняў, рэалізацыю прырытэтных дзяржаўных праектаў у сферы аховы здароўя, адукацыі, забеспячэння насельніцтва жыллём і прагрэсу аграпрамысловага сектара, стварэнне станоўчага клімату для інвестыцый, правядзенне структурнай перабудовы эканомікі, мадэрнізацыю прамысловага комплексу і актывізацыю наватарскай працы, якія змогуць гарантаваць істотныя і ўстойлівыя тэмпы фінансава-эканамічнага росту.

Для гэтага спатрэбіцца стварэнне дзейснай фінансава-эканамічнай сістэмы, заснаванай на роўнай канкурэнцыі, паніжэнні ўмяшання дзяржорганаў у працу гаспадарчых суб'ектаў і павелічэнні канкурэнтаздольнасці чалавека, дзяржструктур і бізнесу.

Эфектыўнаму сацыяльна-эканамічнаму развіццю Рэспублікі Беларусь зараз перашкаджаюць:

- адсутнасць крытэрыяў і стымулаў для прагрэсу чалавечага капіталу;
- нізкі паказчык канкурэнцыі і значная доля нярынкавага сектара;
- нераўнамерная рэалізацыя рэформаў у розных рэгіёнах;
- нізкі паказчык інтэграцыі беларускай эканомікі ў міжнародныя фінансава-эканамічныя адносіны;

- слабая дыверсіфікацыя беларускай эканомікі, якая фарміруе значную залежнасць ад глабальнай кан'юнктуры цэн на галоўныя экспартныя тавары;

- інфраструктурнае лімітаванне фінансава-эканамічнага росту [6, с. 64].

Лішнім і цяжкім застаецца ўмяшанне органаў улады ў працу гаспадарчых суб'ектаў. Адною з сур'ёзных перашкод фінансава-эканамічнаму ўздыму ў Беларусі на бягучым этапе лічыцца неразвітае інстытуцыянальнае асяроддзе, у тым ліку невысокі ўзровень абароны правоў прыватнай уласнасці. Адсутнічаюць дзейсныя механізмы грамадскага кантролю за прыняццем рашэнняў па галоўных вектарах сацыяльна-эканамічнага развіцця.

Дэмаграфічная абстаноўка ў краіне характарызуецца невысокім узроўнем нараджальнасці, значным узроўнем смяротнасці, неэфектыўным укараненнем міграцыйнага патэнцыялу, што не адпавядае стратэгічным задачам Рэспублікі Беларусь і фармуе небяспеку сацыяльна-эканамічнай абароненасці краіны.

Змяншэнне колькасці працаздольнага насельніцтва не дае магчымасці гарантаваць фарміраванне высокакваліфікаваных працоўных рэсурсаў, патрэбных для развіцця матэрыяльнага і разумовага патэнцыялу Рэспублікі Беларусь, і садзейнічае ўзмацненню жорсткасці тэхналагічнай залежнасці Беларусі ад замежных краін. Дынаміка канфігурацый вядучых грамадскіх груп прыведзена ў табліцы.

Табліца

Вядучыя грамадскія групы ў Рэспубліцы Беларусь, 1990–2020 гг.

Сацыяльныя групы	1990	1995	2000	2005	2010	2020*
	тыс. чал.					
Усё насельніцтва	10189	10210	10003	9698	9500	9481
Наёмныя работнікі	5151	4012	4117	3994	4018	3868**
у тым ліку кіраўнікі у сферы дзяржкіравання	–	278	346	399	396	395
Пенсіянеры	2279	2532	2501	2445	2469	2560*
Студэнты, у тым ліку дзённай формы навучання	332	320	432	537	611	492*
Прадпрымальнікі ІП МСП	28 12	172 36	158 28	178 33	232 84	249 112
	%					
Усё насельніцтва	100	100	100	100	100	100
Наёмныя работнікі	50,6	39,3	41,2	41,2	42,3	40,8
у тым ліку кіраўнікі у сферы дзяржкіравання	–	2,7	3,5	4,1	4,2	4,2**
Пенсіянеры	22,4	24,8	25,0	25,2	26,0	27,0
Студэнты у тым ліку дзённай формы навучання	3,3	3,1	4,3	5,5	6,4	5,2
Прадпрымальнікі ІП МСП	0,3 0,1	1,7 0,3	1,6 0,3	1,8 0,3	2,4 0,9	2,6 1,2

Крыніца: распрацавана аўтарам на аснове Статштогоднікаў Рэспублікі Беларусь [7, 8]

Заўвага: * дадзеныя на пачатак года,

** дадзеныя за 2020 год,

ІП – індывідуальныя прадпрымальнікі,

МСП – малыя і сярэднія прадпрыемствы

У мэтах забеспячэння даступнасці і павелічэння якасці адукацыйных, медыцынскіх і сацыяльных паслуг спатрэбіцца мадэрнізацыя аховы здароўя, адукацыі і грамадскай сферы, нацэленая на забеспячэнне адпаведнасці дзяржгарантаў меддапамогі, стандартаў адукацыі, формаў сацпадтрымкі наяўных грашовых рэсурсаў.

Застаецца даволі значнай доля нярынкавага сегмента ў асобных сектарах эканомікі, працягвае існаваць непразрыстасць працы суб'ектаў натуральных манаполій, што не дазваляе цалкам ўтварыць рынкавую сераду.

Цяперашні перыяд развіцця глабальнай эканомікі характарызуецца нарастальным узроўнем глабалізацыі. Важкую ролю адыгрывае не толькі памер знешнегандлёвага абароту, але і ўдзел у глабальных фінансава-эканамічных працэсах, месца беларускай эканомікі ў міжнародных «ланцужках» фарміравання дабаўленай вартасці.

Беларуская эканоміка характарызуецца ў вышэйшай ступені нізкім паказчыкам дыверсіфікацыі экспарту, неэфектыўным укараненнем канкурэнтных пераваг у экспарце паслуг і прадукцыі навукаёмістых сектараў эканомікі.

Трэба памяняць структуру беларускай эканомікі і панізіць яе залежнасць ад знешнеэканамічнай кан'юнктуры, у першую чаргу ад кан'юнктуры тарыфаў на паліўна-сыравінныя рэсурсы.

Глабалізацыя міжнароднай эканомікі і вытворчых адносін ажыццяўляецца пры захаванні нацыянальна-дзяржаўнай формы арганізацыі фінансава-эканамічных сістэм. Беларускае прадпрыемства, атрымаўшы прамы выхад на глабальныя рынкі, у большасці выпадкаў сустракаецца не проста з асобнымі канкуруючымі кампаніямі, а з дзяржаўна-манапалістычнымі структурамі, супрацьстаяць якім у адзіночку яны аказваюцца няздольнымі.

Неабходнасці гарантавання сацыяльна-эканамічнай бяспекі Беларусі патрабуюць ад беларускай эканомікі ўкаранення інавацыйных сектараў эканомікі. Пры гэтым глабалізацыя абумоўлівае асаблівую эластычнасць і дзейздольнасць аператыўна перабудоўваць уласную фінансава-эканамічную структуру і павялічваць якасць выпускаемай прадукцыі ў адказ на ўзмацненне жорсткасці канкурэнцыі з боку класічных і новых замежных вытворцаў.

У серыі даследаванняў Р. Хаўсманна з суаўтарамі разглядаецца ўздзеянне экспарту на станаўленне эканомік хуткарослых дзяржаў. У прыватнасці, у іх вывучаюцца здольнасці дыверсіфікацыі экспарту.

Дыверсіфікацыя эканомік рэдка спаўняецца метадам руху ўверх па вертыкальных вытворчых ланцужках. Іншымі словамі, у выпадку калі дзяржава вырабляе тканіны, то няправільна думаць, што лагічным напрамкам дыверсіфікацыі для яе стане стварэнне адзення. На практыцы тканіны і вопратку вырабляюць розныя дзяржавы.

Дыверсіфікацыя эканомікі адбываецца ў накіраванасці той прадукцыі, якой прад'яўляюць аналагічныя запыты да рэсурсаў і абсталявання, чалаве-

чага фактару і інстытуцыйнага асяроддзі. Гэта значыць, у выпадку калі дзяржава займаецца вытворчасцю кампутараў, то яна мае магчымасць авалодаць і стварэннем наўтбукаў, а ў наступным – і сотавых тэлефонных апаратаў.

Ужываючы дадзеныя аб таварнай структуры экспарту дзяржаў свету, Р. Хаўсман і Б. Клінгер вывелі паказчык, які вымярае адлегласць паміж прадукцыяй. Ён разлічваецца як абротны паказчык да верагоднасці таго, што дзяржава экспартуе адзін прадукт пры ўмове, што яна экспартуе і іншы.

Даследаванне поля гэтай прадукцыі дазваляе адзначыць некаторую колькасць вялікіх таварных агламерацый, у рамках якіх прадукцыя знаходзіцца блізка адна да адной і, такім чынам, дыверсіфікацыя ад першага прадукту да другога мае магчымасць адбывацца адносна проста. Гэта групы электрычнай прадукцыі, тканін, адзення, і прадукцыі класічных прамысловых сектараў эканомікі. Іншыя прадукты знаходзяцца на адносна далёкай адлегласці адна ад адной, і простымі спосабамі дыверсіфікаваць эканоміку, якая спецыялізуецца на іх экспарце, будзе няпроста. Важнае месца сярод гэтых сегментаў займаюць прыродныя рэсурсы і сельскагаспадарчая прадукцыя [9].

Поспех азіяцкіх дзяржаў у апошнія 40 гадоў звязаны з тым, што яны здолелі адшукаць уласную спецыялізацыю ў даволі шчыльным з пункту гледжання адлегласці паміж прадуктамі кластары электрычнай прадукцыі і затым проста яе пашыраць.

Група пад кіраваннем Р. Хаўсманна вылічыла адлегласці паміж прадукцыяй экспертнай спецыялізацыі нашага бліжэйшага саюзніка – Расіі. Вынікі разлікаў апынуліся падобнымі [10].

Расійскі экспарт размяшчаецца на перыферыі поля прадукцыі, і адлегласці да бліжэйшай прадукцыі ад нааўнай экспертнага кошыка даволі вялікія. У следства гэтага натуральная, ці ж «арганічная», дыверсіфікацыя расійскай эканомікі вельмі абязжараная [11, с. 105]. Магчыма ўявіць, што ў падобнай сітуацыі знаходзіцца і беларуская эканоміка.

Пры сфармаваўшайся структуры эканомікі трэба знаходзіць механізмы і інструменты стымулявання інвестыцый у стварэнне не толькі блізкіх прадуктаў, але і знаходзячыхся ў тых агламерацыях, дзе потым магчыма проста ўвасобіць у жыццё «арганічную» дыверсіфікацыю. Падобныя інвестыцыі звязаныя з істотнай рызыкай, таму што не ясна, ці стануць яны камерцыйна прыбытковымі.

Зараз выжны дзяржорганы, якія падтрымліваюць эластычнасць фінансава-эканамічнай структуры Беларусі і стымулюючыя эксперыментаванні (зразумела, нацэленыя на павелічэнне прадукцыйнасці) з боку як бізнесу, так і краіны ў сферы структур, якія падтрымліваюць бізнес.

З напісанага вынікае, што для дыверсіфікацыі эканомікі, якая мае структуру, блізкую да беларускай, неабходныя два віда структур: дзяржструктуры, якія стымулююць інвестыцыі ў перспектывныя сферы, і бізнес – і дзяржструктуры, якія забяспечваюць працу гаспадарчых суб'ектаў у перспектывных сектарах на беларускім і міжнародным рынках.

Пры гэтым структура органаў другога віду істотным чынам залежыць ад той спецыялізацыі, якая стане складвацца ў Беларусі. Зрэшты магчыма адзначыць асобныя галоўныя рысы, сумесныя для двух відаў структур. Да іх ставяцца:

- стымуляванне інавацый і інвестыцый у інавацыйныя для дзяржавы сферы працы, што звязана з істотным рызыкай;
- прысутнасць структур, якія дазваляюць знізіць інфармацыйныя цяжкасці, якія ўтвараюцца ў бізнесу пры ўваходжанні ў інавацыйныя сферы працы ці ж у працэсе працы ў іх (прыклады: паслугі кансалтыngu, бенчмаркетыngu, юрыдычныя паслугі і г. д.);
- распрацаваныя сістэмы абароны дагавораў і правоў уласнасці, якая забяспечвае адстойванне інтарэсаў бакоў у тым ліку і ў крытэрах значнай нявызначанасці і істотных рызык;
- наяўнасць спосабаў фінансавання рызыкковых праектаў, то ёсць дзяленне рызык паміж рознымі групамі інвестараў;
- стварэнне сістэмы падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі супрацоўнікаў і фарміравання кампетэнцый, здольных аператыўна перабудоўвацца з улікам запытаў інавацыйных сфер дзейнасці.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Швайба, Дз. М. Забеспячэнне сацыяльна-эканамічнай абароненасці на мікраўзроўні: інстытуцыянальныя механізмы ўліку інтарэсаў / Дз. М. Швайба // *Проблемы управлення*. – 2018. – № 4(70). – С. 53–58.
2. Shvaiba, D. The Content of the Forecast of Socio-economic Security of the Industrial Sector of the Republic of Belarus / D. Shvaiba // *Бюллетень науки и практики*, 2018. – Т. 4. № 8. С. 177–182. – Режим доступа: <http://www.bulletennauki.com/dn-shvaiba>. – Дата доступа: 15.08.2018. DOI: 10.5281/zenodo.1345249
3. Татуев, А. А. Взаимосвязь социально-экономического развития территорий с экономической безопасностью России / А. А. Татуев // *Экономика и предпринимательство*. – 2015. – № 6/1. – С. 205–208.
4. Ялмаев, Р. А. Экономическая безопасность регионов как фактор их устойчивого социально-экономического развития / Р. А. Ялмаев, М. С. А. Магомадова // *Science*. – 2016. – № 2. – С. 187–189.
5. Мезенцев, М. М. Национальная безопасность Беларуси в социальной сфере / М. М. Мезенцев // *Сб. науч. ст. / Воен. акад. Респ. Беларусь*. – Минск, 2014. – Вып. 26. – С. 158–166.
6. Михайлов Л. М. Социально-экономическое развитие России в среднесрочной и долгосрочной перспективе: анализ современных программ и концепций // *Сб. науч. трудов преподавателей МАЭП*. – М.: МАЭП, 2007. – С. 62–69.
7. Республика Беларусь = Republic of Belarus: стат. ежегодник, 2015 / Нац. стат. ком. Респ. Беларусь; редкол.: И. В. Медведева (пред.) [и др.]. – Минск: Нац. стат. ком. Респ. Беларусь, 2021. – 524 с.
8. Труд и занятость в Республике Беларусь, 2009–2013: стат. сб. / Нац. стат. ком. Респ. Беларусь; редкол.: В. И. Зиновский (пред.) [и др.]. – Минск: Нац. стат. ком. Респ. Беларусь, 2021. – 320 с.

9. Hausmann, R. The Structure of the Product Space and the Evolution of Comparative Advantage / R. Hausmann, B. Klinger. – Cambridge: Center for Intern. Development at Harvard Univ., 2007. – 16 p. – (CID working paper; 146).

10. Hausmann, R. What You Export Matters / R. Hausmann, J. Hwang, D. Rodrik // J. of Econ. Growth. – 2007. – Vol. 12, № 1. – P. 1–25.

11. Липатова, Л. Н. Региональная дифференциация социально-экономического развития как угроза экономической безопасности / Л. Н. Липатова, В. Н. Градусова, Е. В. Модин // Управлен. консультирование. – 2016. – № 5. – С. 102–111.

(Дата подачи: 11.02.2023 г.)

Ши Чжичао

Белорусский государственный университет, Минск

Shi Zhichao

Belarusian State University, Minsk

УДК 339.54

РЕГРЕССИОННЫЙ АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ ТОРГОВОЙ ВОЙНЫ США И КНР НА ДИВЕРСИФИКАЦИЮ МИРОВОЙ ТОРГОВЛИ

REGRESSION ANALYSIS OF THE IMPACT OF THE US AND PRC TRADE WAR ON WORLD TRADE DIVERSIFICATION

В статье показано, что США и Китай сократили торговлю друг с другом в 2018–2021 гг., но многие страны перераспределили экспорт с таргетингом на тарифы в США и Китай и увеличили экспорт с таргетингом на тарифы в другие страны. Этот резкий сдвиг в балансе сил между двумя странами оказал серьезное влияние на их двусторонние отношения и на международные отношения в целом. В исследовании рассмотрены масштабы последствий отклонения торговли, вызванных эскалацией тарифов между США и Китаем. Используя некоторые предположения и упрощенную структуру для изучения эффектов отклонения торговли, были получены сопоставимые результаты, которые отражают фактические результаты внешней торговли Китая с США, странами G7 и АСЕАН.

Ключевые слова: международные отношения; международная торговля; торговая война; диверсификация рынков сбыта; КНР; США; АСЕАН; G7.

The article shows that the US and China reduced trade with each other in 2018-2021, but many countries reallocated tariff-targeted exports to the US and China and increased tariff-targeted exports to other countries. This dramatic shift in the balance of power between the two countries had a major impact on their bilateral relations and on international relations in general. The study examined the magnitude of the effects of trade diversion caused by tariff escalation between the US and China. Using some assumptions and a simplified framework to study trade diversion effects, comparable results were obtained that reflect the actual performance of China's foreign trade with the US, the G7 countries, and ASEAN.

Keywords: international relations; international trade; trade war; market diversification; China; USA; ASEAN; G7.